

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Klimata pārmaiņu politikas joma pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu ietvaros

Andris Eglītis, VARAM Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vecākais eksperts

Kurts Auza, VARAM Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vecākais eksperts

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Prezentācijas saturs

- 1. Teritorijas attīstības plānošana** pašvaldībās (aktualitātes, normatīvajos aktos noteiktais un plānošanas dokumentos noteikto prioritāšu sasaiste ar budžetu)
- 2. Vadlīnijas** pašvaldībām klimata pārmaiņu politikas jomā (galvenie normatīvie akti un nozares politikas plānošanas dokumenti, informācija par nozares prioritātēm, ieteikumi pašvaldībām prioritāro projektu noteikšanai, sadarbībā ar nacionāla līmeņa institūcijām risināmie jautājumi un VARAM atbildīgo darbinieku kontakti)
- 3. Atbalsta iespējas** pašvaldībām klimata pārmaiņu mazināšanai
- 4. Kapacitātes celšanas atbalsta pasākumi** pašvaldībām un plānošanas reģioniem

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1.1. 2021.gadā izveidoto pašvaldību darbs pie jaunajiem plānošanas dokumentiem

Pašvaldībām jau 2020.gada nogalē tika piešķirts valsts budžeta finansējums, lai 2021.gadā izveidotajām pašvaldībām **izstrādātu ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu**

Plānošanas dokumentu mērķis ir noteikt prioritāros investīciju projektus un veicamās darbības jaunizveidotās pašvaldības mērķtiecīgai attīstībai turpmākajos gados

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1.2. Attīstības programmas izstrādi regulējošie normatīvie akti

1. Teritorijas attīstības plānošanas likums
2. Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu"
3. Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums
4. MK 14.10.2014 noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem"
5. MK 25.08.2009 noteikumi Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā"
6. MK 23.03.2004 noteikumi Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums"

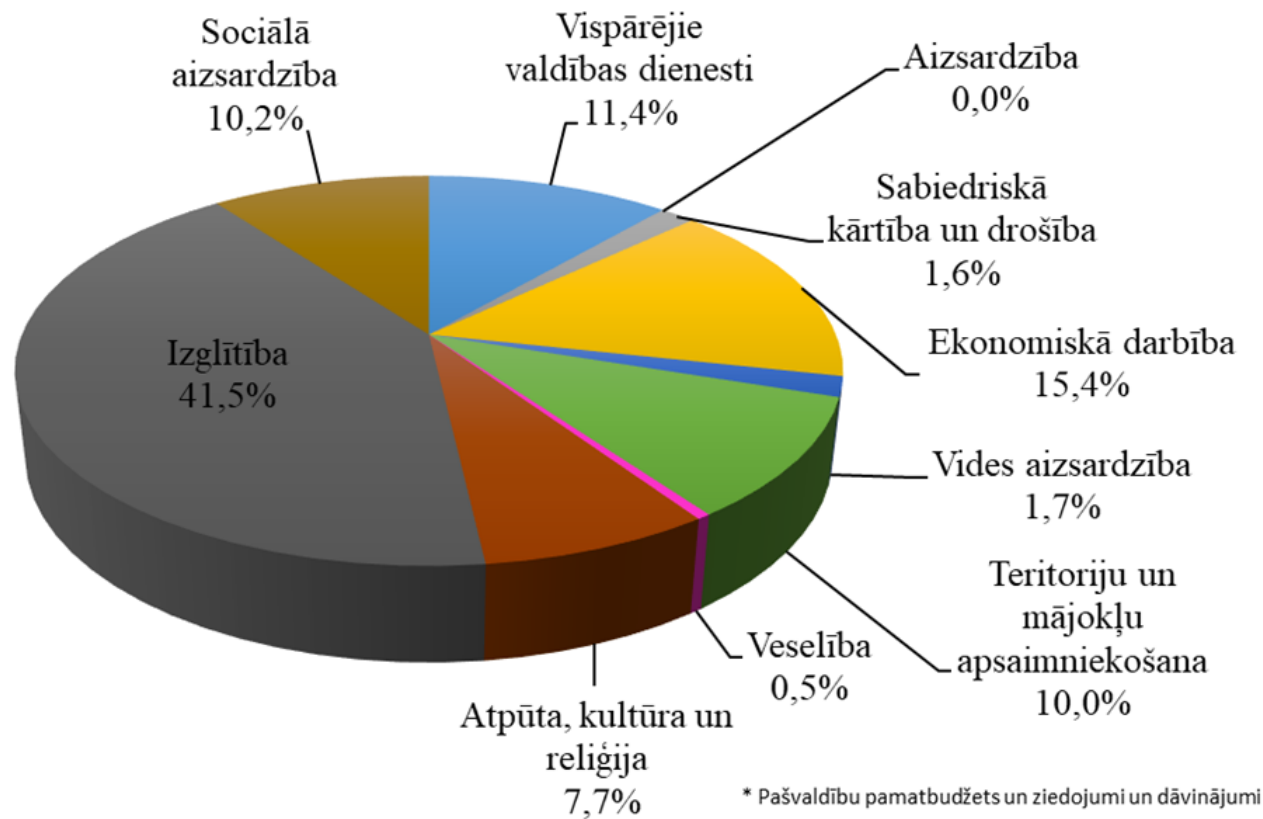

1.3. Pašvaldības attīstības programmas tematiskais aptvērums

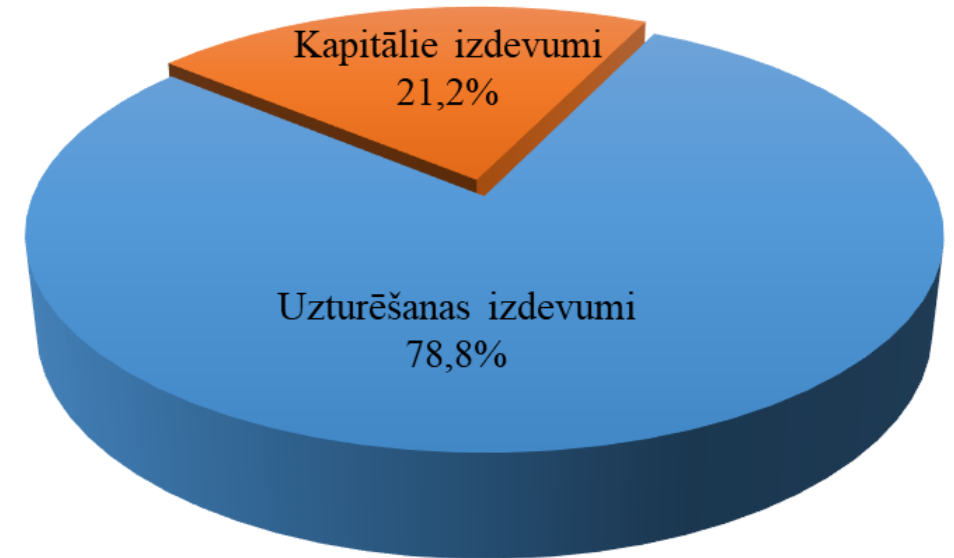
1. Izglītība (vispārējā, profesionālā, pieaugušo un augstākā izglītība)
2. Kultūra (kultūras centri, bibliotēkas, muzeji, kultūrizglītības iestādes)
3. Sociālā aizsardzība, veselības aprūpe
4. Sports un jaunatnes politika
5. Sabiedriskā kārtība un drošība
6. Uzņēmējdarbības attīstība, tūrisms un nodarbinātība
7. Satiksme un informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT)
8. Vides un dabas aizsardzība (dabas aizsardzība, ūdens resursu apsaimniekošana, gaisa kvalitāte un troksnis, zemes dzīļu aizsardzība, atkritumu apsaimniekošana, energoefektivitāte)
- 9. Klimata pārmaiņu politika**
10. Lauku attīstība, lauksaimniecība un zemes pārvaldība

1.4. Pašvaldību prioritāšu atspoguļojums faktiskajos budžeta izdevumos

Pašvaldību kopbudžetu faktiskie izdevumi 2021.gadā, %
no izdevumiem kopā

Pašvaldību kopbudžetu faktiskie izdevumi 2021.gadā, %
no izdevumiem kopā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1.5. Aktuālākie tematiskie uzsvāri pašvaldību attīstības programmu izstrādei

- **Reģionālās ekonomikas attīstība**, t.sk. teritorijas sagatavošana uzņēmējdarbībai, tiešais atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanai, eksporta un produktivitātes paaugstināšanai
- **Pakalpojumu efektivitāte:**
 - **Publisko pakalpojumu efektivitātes uzlabošana** - izglītība, sociālie pakalpojumi, veselība, mūžizglītība, kultūra, t.sk. pašvaldību ēku energoefektivitātes un AER izmantošanas pasākumi, vērtējot plānoto pakalpojumu tīklu
 - **Viedie risinājumi**
 - **Sasniedzamības nodrošināšana**, nodrošinot darba vietu un pakalpojumu sniedzamību reģionālā mērogā)
- **Pašvaldību administrācijas kapacitātes celšana**
- **Līdzdalības budžeta ieviešana kopienu iniciatīvu atbalstam**

Klimata pārmaiņu
mazināšanas un
pielāgošanās
pasākumi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2. VARAM vadlīnijas pašvaldībām klimata pārmaiņu politikas jomā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.1. Būtiskākie starptautiskie un ES uzstādījumi

Eiropas Komisijas paziņojums «Zaļais kurss», kas ietver uzdevumus 2050.gadā panākt klimatneitralitāti ES līmenī un paaugstināt SEG emisiju samazināšanas ES mērķi 2030.gadam

Latvijas Republikā ar likumu apstiprinātā ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām un citi ar to saistītie normatīvie akti

Starptautiskās iniciatīvas, piemēram, pašvaldību savstarpējie sadarbības tīkli:

- ICLEI (*International Council for Local Environmental Initiatives*)
- Mēru pakts (*Covenant of Mayors*)
- NAZCA (*Non-State Actor Zone for Climate Action*)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.2. Normatīvie akti, kas pašvaldībām ir jāņem vērā, plānojot klimata pārmaiņu politiku

- Likums „Par piesārņojumu”
- MK 12.12.2017. noteikumi Nr. 737 “Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas un prognožu sagatavošanas nacionālās sistēmas izveidošanas un uzturēšanas noteikumi”
- MK 23.01.2018. noteikumi Nr. 42 “Siltumnīcefekta gāzu emisiju aprēķina metodika”
- Normatīvie akti, kas regulē konkrētu jomu attīstību (piemēram, ūdens resursu apsaimniekošana, gaisa kvalitāte, atkritumu apsaimniekošana, u.c.)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.3. Galvenie nozares politikas plānošanas dokumenti, kas pašvaldībām ir jāņem vērā, plānojot klimata pārmaiņu politiku

- Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam (Klimatneitralitātes stratēģija)
- Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam (NEKP)
- Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam (Pielāgošanās plāns)
- Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (pašvaldību darbības efektivitātes uzlabošana, viedie risinājumi pakalpojumu nodrošināšanā, u.c.)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.4. Klimata politikas pamatvirzieni un plānotie finansējuma avoti to ieviešanai

Klimata politikas pamatvirzieni:

- klimata pārmaiņu mazināšana (SEG emisiju samazināšana)
- pielāgošanās klimata pārmaiņām (mazināt cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm)

Finansējums minēto jautājumu risināšanai:

- Eiropas Savienības finansējums (ERAF, KF, ESF, LZF, INTERREG programmas, LIFE programma, ANM)
- Valsts budžeta finansējums, piemēram, Emisijas kvotu izsolīšanas instruments, Modernizācijas fonds, LVAF
- Cits finansējums (EEZ, NFI, EUKI, EUCF)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.5. Ieteikumi prioritāro projektu noteikšanai

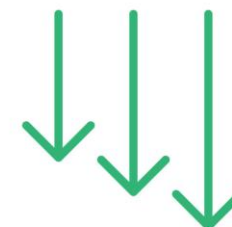
Divas pamatpieejas klimatneitralitātes sasniegšanai:

- tehnoloģiskie risinājumi (vērsti uz tiešiem SEG emisiju samazinājumiem)
- dzīvesveida maiņa (vērsti uz dzīvesveida maiņu un netiešiem SEG emisiju samazinājumiem)

Jebkuru plānoto un īstenoto klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu var un vajag skaitliski pamatot ar SEG emisiju samazinājumu

PĀRDOMĀT

SAMAZINĀT

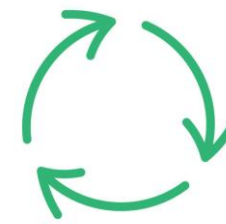
SALABOT

ATTEIKTIES

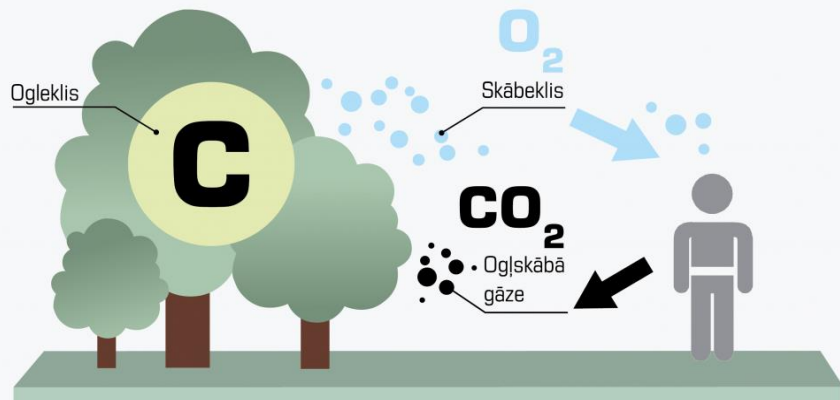

**LIETOT
ATKĀRTOTI**

ŠĶIROT

2.6. Ieteikumi prioritāro projektu noteikšanai

**CO₂ piesaistes
veicināšana**

Energoefektivitātes uzlabošana

**Alternatīvo enerģijas
resursu veicināšana**

**Pielāgošanās klimata
pārmaiņām**

14

Vadlīnijās sniegti praktiski piemēri, kā veicināt klimatnoturīguma sasniegšanu visās pašvaldību autonomajās funkcijās, piemēram, komunālo pakalpojumu nodrošināšanā, administratīvās teritorijas labiekārtošanā, izglītības jomā, teritorijas plānošanā un apbūvē, sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanā, saimnieciskās darbības sekmēšanā u.c.

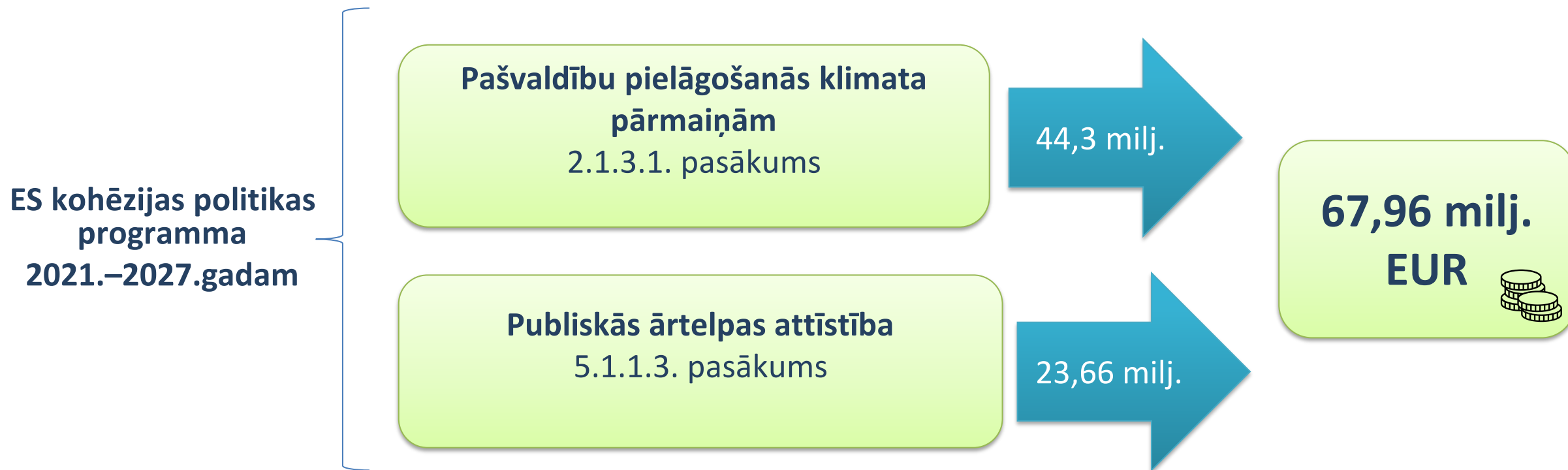
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3. Atbalsta iespējas pašvaldībām klimata pārmaiņu mazināšanai ES fondu Kohēzijas politikas programmas 2021.-2027.gadam ietvaros

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.1. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un publiskā ārtelpa

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.1. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un publiskā ārtelpa

Pieeja un mērķi:

- **Klimata pārmaiņu realitāte**
 - **Pielāgošanās klimata pārmaiņām pašvaldību funkciju ietvaros**
 - Investīciju rezultātā **tiks atbrīvoti/ietaupīti pašvaldību līdzekļi**, kas var tikt novirzīti uzņēmējdarbības attīstībai vai pakalpojumu efektivitātei u.c. pozitīvi ietekmes rādītāji
- Teritoriju **funkcionalitātes uzlabošana** - palielināt sabiedrības drošību vai uzlabot dzīves kvalitāti, t.sk. zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.2. Pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšana

**REACT-EU papildu finansējums
ES fondu 2014.-2020.gada
plānošanas perioda pasākumiem
(Top-up)**

Pašvaldību ēku un infrastruktūras
energoefektivitātes paaugstināšana SAM
4.2.2. 5.kārta (13.1.3.1.pasākums)

35,24 milj.

**Atveseļošanas un noturības
mehānisma (ANM)
finansējums
“Nevienlīdzības mazināšana”**

Pašvaldību ēku un infrastruktūras
energoefektivitātes paaugstināšana
(Investīcija 1.2.1.3.i.)

29,3 milj.

**90,95 milj.
EUR**

**ES kohēzijas politikas
programma
2021.–2027.gadam**

Pašvaldību ēku un infrastruktūras
**energoefektivitātes paaugstināšana (2.1.1.6.
pasākums)**

26,14 milj.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.2. Pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšana

Teritoriālā pieeja -
reģionālie konkursi

Pieeja un mērķi:

- Sekmēt pašvaldību ēku enerģijas patēriņa samazinājumu un AER
- Attīstīt pakalpojumu pieejamību un efektivitāti
- Sinerģijā ar IZM, LM, KM, VM ieguldījumiem pakalpojumu kvalitātes attīstībā (SAM 4.1.1., 4.2.1., 4.2.3., 4.2.4., 4.3.1., 4.3.2., 4.3.5.)

Rezultāti ilgtermiņā:

Ilgtermiņā pakalpojumu pieejamība:

- Pašvaldību izdevumu ietaupījums
- Samazināta negatīvā ietekme uz klimatu un vidi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.3. Bezizmešu mobilitātes veicināšana pašvaldībās

Atveseļošanas un
noturības mehānisma
(ANM) finansējums
“Nevienlīdzības
mazināšana”

ES kohēzijas politikas
programma
2021.–2027.gadam

Pašvaldību funkciju īstenošanai un
pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo
bezizmešu transportlīdzekļu iegāde
(Investīcija 3.1.1.6.i.)

10 milj.

Pašvaldību funkciju īstenošanai un
pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo
bezizmešu transportlīdzekļu iegāde
(TPF 6.1.1. SAM)

24,36 milj.

34,36 milj.
EUR

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Teritoriālā pieeja -
reģionālie konkursi

3.3. Bezizmešu mobilitātes veicināšana pašvaldībās

- Mērķi:**
- Pakalpojumu sasniedzamība – mobilitātes risinājumi un ilgtspējīga publiskā ārtelpa
 - Pakalpojumu pieejamība – izglītības pieejamība
 - Transportlīdzekļu nodrošināšanas un uzturēšanas izmaksas ir samazinājušās ar pozitīvu ietekmi uz pašvaldību budžetiem
 - Klimatam un videi draudzīgi mobilitātes risinājumi
 - Ieradumu maiņa sabiedrībā

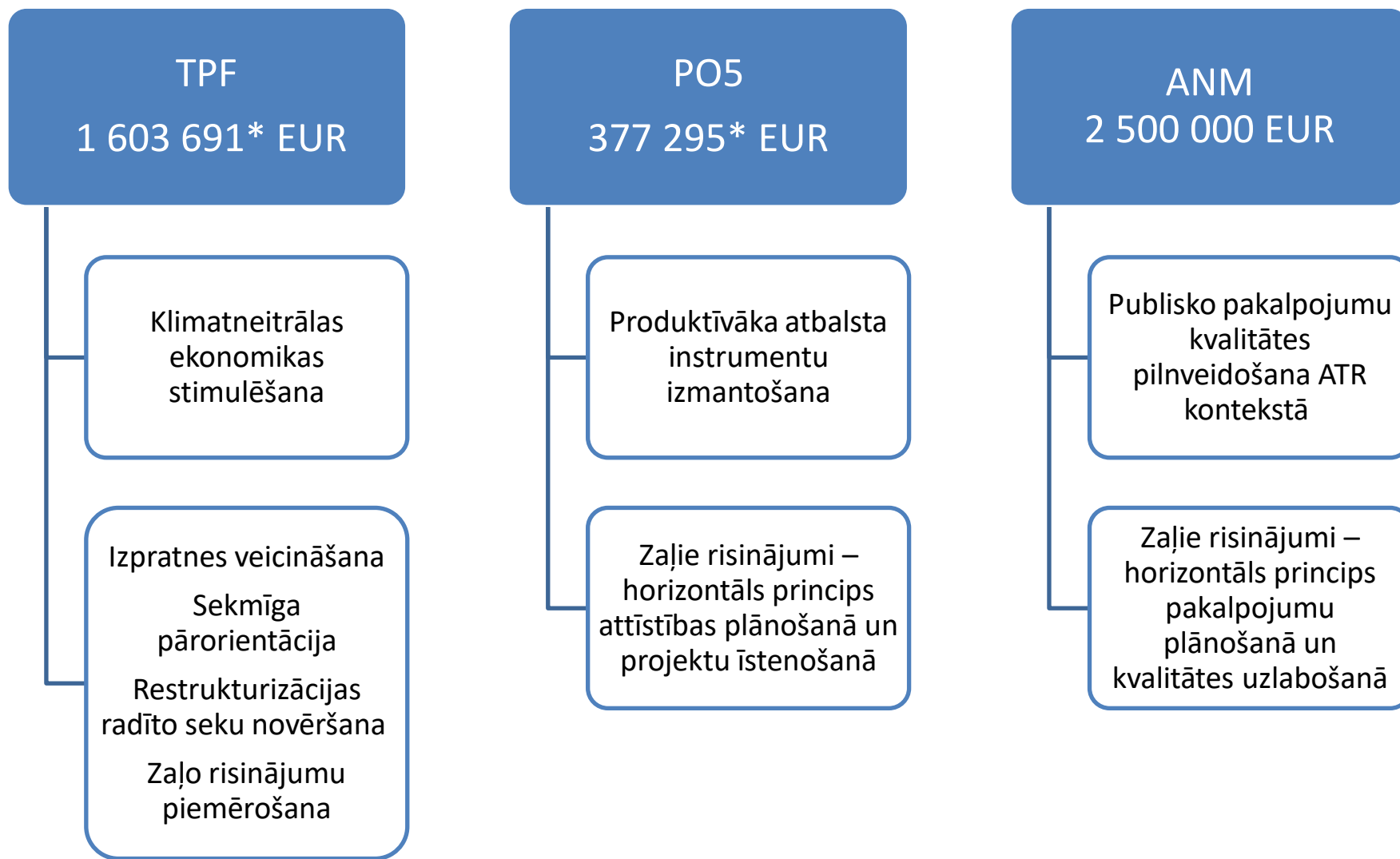
- Pieeja:**
- Atbalsts **pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai** (t.sk. skolēnu pārvadājumiem) paredzētiem bezizmešu transportlīdzekļiem
 - **Vecu un nolietotu transportlīdzekļu nomaiņa** pret jauniem bezizmešu transportlīdzekļiem, lai nodrošinātu pēc iespējas lielāku emisiju samazinājumu
 - Atbalsts **nepieciešamās uzpildes/uzlādes infrastruktūras iegādei**
 - **Papildinošās investīcijas transporta infrastruktūras attīstībai** ar ES fondu (SAM 2.3.1., 3.1.1., 3.1.2.) un valsts budžeta aizdevumu atbalstu + **ATR ceļi**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

4. Pašvaldību un plānošanas reģionu kapacitātes un prasmju stiprināšana

Mērķis – zināšanu un prasmju paaugstināšana, sekmējot pašvaldību darba un sniegto pakalpojumu efektivitātes celšanos (4,6 milj. EUR)

*indikatīvi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies!

